

Who Is Rich?
Jeremy Tabick

איזהו עשיר?
ירמיהו טביק

Unit 1: Defining Prosperity and Wealth

יחידה א: הגדרת שגשוג ועושר

Session 1: What is Prosperity?

שיעור 1: מהו שגשוג?

Money, wealth, prosperity, possessions, plenty – all are contested concepts in both Jewish and Western systems of thought. From the moment that God created humans “to till the soil” (Genesis 2:5), we have struggled to deal with the surplus we create. Torah sets out frameworks of private and public ownership, allowing profit, inheritance and accumulation. Yet at the same time, Jewish tradition requires charitable giving, is impassioned in its support for the poor and destitute, and sometimes mandates radical redistributions of wealth.

כסף, עושר, שגשוג, נכסים, שפע – כל אלה מושגים אשר זוכים לדיון נרחב הן ביהדות והן בחשיבה המערבית. מרגע שהקב"ה ברא את האדם "לעבד את האדמה" (בראשית פרק ב, פסוק ה), אנו מתקשים להתמודד עם העודף שאנו מייצרים. התורה קובעת מסגרות של בעלות פרטית וציבורית המאפשרת רווח, ירושה וצבירה. ואולם יחד עם זאת, המסורת היהודית דורשת מתן צדקה, דוגלת בסיוע לעניים ולנזקקים ולעיתים אף מעניקה סמכויות של חלוקה מחדש של עושר.

This course aims to ask fundamental questions about value, worth, and the relationship between the spiritual and the material.

קורס זה מבקש לשאול שאלות בסיסיות בנוגע לערך, שווי והיחסים בין הרוחני לגשמי.

*The material here was first put together for the **Limmud Chavruta Book 2012: Money**, by a group from Limmud Galil (David Biton, Merav Arbel, Emily Rich, Elana Levi, Hertzal Havosha, and Tirtza Poplinsky), and edited by Robin Moss and Robin Cooke. We are grateful to Limmud for sharing this material through Project Zug.*

החומר להלן נאסף לראשונה בשביל **ספר החברותא של לימוד 2012: כסף**, על ידי קבוצה מלימוד גליל (דוד ביטון, מירב ארבל, אמילי ריץ, אילנה לוי, הרצל חבושה ותרצה פופלינסקי) ונערך על ידי רובין מוס ורובין קוק. אנו מודים ללימוד על שיתוף החומרים באמצעות פרויקט זוג.

Hillel the elder is a legend in Rabbinic literature. Many statements of his are recorded in Mishnah Avot (also known as Pirkei Avot), a collection of sayings of rabbis. Some consider it a manual for how to be a good judge and adjudicator. What does Hillel think prosperity is?

הלל הזקן הוא אגדה בספרות הרבנית. רבים מהצהרותיו מצויים במסכת אבות (הידועים כפרקי אבות), אוסף אמירות של רבנים. יש הרואים בפרקי אבות כמדריך לשפיטה ופסיקה נכונה. מהו שגשוג לדעת הלל?

Mishnah Avot 2:8

משנה אבות ב:ח

[Hillel] used to say:

[הילל הזקן] הוא הָיָה אומר,

The more flesh, the more worms;
the more possessions, the more worries;
the more wives, the more witchcraft;
the more maidservants, the more lewdness;
the more manservants, the more robbery.

מְרַבָּה בָּשָׂר מְרַבָּה רִמָּה.
מְרַבָּה נְכָסִים, מְרַבָּה דְאָגָה.
מְרַבָּה נָשִׁים, מְרַבָּה כְּשָׁפִים.
מְרַבָּה שְׂפָחוֹת, מְרַבָּה זָמָה.
מְרַבָּה עֲבָדִים, מְרַבָּה גְזָל.

The more Torah, the more life;
the more study, the more wisdom;
the more counsel, the more understanding;
the more charity, the more peace.

מְרַבֶּה תּוֹרָה, מְרַבֶּה חַיִּים.
מְרַבֶּה יְשִׁיבָה, מְרַבֶּה חֻכְמָה.
מְרַבֶּה עֲצָה, מְרַבֶּה תְּבוּנָה.
מְרַבֶּה צְדָקָה, מְרַבֶּה שְׁלוֹם.

Whoever acquires a good name acquires something for themselves;
whoever acquires words of Torah acquires for themselves life in the World to Come.

קָנָה שֵׁם טוֹב, קָנָה לְעַצְמוֹ.
קָנָה לוֹ דְבָרֵי תּוֹרָה, קָנָה לוֹ חַיֵּי הָעוֹלָם הַבָּא:

Translation: Adapted from Jonathan Sacks, Authorised Daily Prayer Book

How is prosperity defined? How do we express prosperity?

כִּיצַד מוֹגֵדֵר שֶׁגִּשׁוּג? כִּיצַד הוּא בֹא לִידֵי בִּיטוּי?

"More property, more worry" – What do you think about this?

מֵרַבֶּה נִכְסִים מֵרַבֶּה דֹאגָה – מָה דַעְתְּךָ עַל כֵּךְ?

How do you define property? What is the connection between property and prosperity?

כִּיצַד אַתָּם הֵייתֶם מְגִדִירִים נִכְסִים? מָה הַקֶּשֶׁר בֵּין נִכְסִים לְשֶׁגִּשׁוּג?

To what extent is Hillel making value judgements when he associates "flesh" with "worms" and so on? Or is he just describing a reality he sees?

בְּאִיזוֹ מִידָה הִלֵּל הִזְקֵן מִבֵּיעַ עֲמֵדָה עֵרְכִית כִּשְׁהוּא מְקַשֵּׁר בֵּין בֶּשֶׂר לְרִימָה וְכוּ' אוֹ שְׂמָא הוּא רַק מֵתָאֵר מִצִּיאוֹת אוֹתָהּ הוּא רוֹאֵה לִפְנֵיו?

The idea of a good name does not originate with Mishnah Avot. Ecclesiastes has a different vision as to what prosperity is all about.

הִרְעִינן שֶׁל "שֵׁם טוֹב" אֵין מְקוּרָו בְּמִסְכַּת אַבוֹת. לְקַהֲלַת יֵשׁ חֲזוֹן שׁוֹנֵה בְּנוֹגַע לְמַהוּתוֹ שֶׁל שֶׁגִּשׁוּג:

Ecclesiastes 7:1, 14

קַהֲלַת ז:א, יד

¹A good name is better than fragrant oil, and the day of death than the day of birth...

¹טוֹב שֵׁם מְשֻׁמֵן טוֹב יוֹם הַמָּוֶת מִיּוֹם הַוָּלָדוּ:

¹⁴So in a time of good fortune enjoy the good fortune; and in a time of misfortune, reflect: The one no less than the other was God's doing; consequently, man may find no fault with Him.

¹⁴בְּיָוֶם טוֹבָה הִיָּה בְטוֹב וּבְיָוֶם רָעָה רָאֵה גַם אֶת־יְזָה לְעַמְת־יְזָה עֲשֵׂה הָאֱלֹהִים עַל־דְּבַרְת שְׁלֵא יִמְצָא הָאָדָם אַחֲרָיו מְאוּמָה:

Translation: NJPS

How might a good name represent prosperity?

כִּיצַד יִכּוֹל "שֵׁם טוֹב" לִיַּצֵּג שֶׁגִּשׁוּג?

What would Ecclesiastes think of Hillel's teaching above?

מָה הִיָּה קַהֲלַת חוֹשֵׁב עַל תּוֹרַתוֹ שֶׁל הִלֵּל?

Ronald L. Eisenberg, *Jewish Traditions: A JPS Guide* (2004)

רונאלד ל. אייזנברג, מסורות יהודיות, מדריך (2004) JPS

Symbols of prosperity at Rosh Ha-Shanah:

סמלי שגשוג בראש השנה:

Pomegranates are a popular fruit for Rosh Ha-Shanah because they contain numerous seeds, which symbolise the hopes for fertility and the privilege of performing abundant good deeds. The pomegranate is also said to contain six-hundred and thirteen seeds, the precise number of commandments in the Torah.

רימונים הם פירות פופולאריים בראש השנה מכיוון שהם מכילים גרגירים רבים, המסמלים את התקווה לפריון ואת הזכות לקיים שפע של מצוות. כמו כן, נטען שהרימון מכיל 613 גרגירים, כמספר המצוות בתורה.

In Jewish tradition pomegranates are highly symbolic, in both the physical realm and the spiritual. What is your opinion?

במסורת היהודית הרימון הוא פרי סמלי ביותר, הן במובן הגשמי והן במובן הרוחני. מה דעתך?